

Πορίσματα Διεθνούς Επιστημονικής Ημερίδος: «Ο Άγιος Μάξιμος ο Γραικός (Από το Άγιον Όρος στη Ρωσσία (1518-2018))»

Αφιέρωμα / Άγιος Μάξιμος ο Γραικός / Ημερίδες

Γεώργιος Φίλιας, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Αθηνών

Πορίσματα Διεθνούς Επιστημονικής Ημερίδος:

«Ο Άγιος Μάξιμος ο Γραικός (Από το Άγιον Όρος στη Ρωσσία (1518-2018))»

1. Ο άγιος Μάξιμος εντάσσεται στη χορεία των ησυχαστών Πατέρων, οι οποίοι απεργάστηκαν μία «πνευματική μετάγγιση» της ορθόδοξου παραδόσεως στην Εκκλησία της Ρωσσίας. Αποτελεί, μάλιστα, την κορύφωση αυτού του πνευματικού εγχειρήματος.
2. Η υπομονή στις θλίψεις και στις δοκιμασίες απετέλεσε την πνευματική προϋπόθεση της θεολογικής εμπνεύσεως του αγίου Μαξίμου, ο οποίος ανεδείξε (στα συγγράμματά του) τα παθήματα ως τιμή του Θεού και ως ανάδειξη της παρουσίας Του.

3. Ο άγιος Μάξιμος ε γνώριζε το ιστορικό πλαίσιο της έννοιας της κοινοκτημοσύνης στη μοναστική ζωή, καθώς και της κοινωνικής προσφοράς του Μοναχισμού, μέσω της αξιοποιήσεως της μοναστικής περιουσίας. Με βάση τη γνώση αυτή, διατύπωσε τις προτάσεις του για την έννοια και τις δυνατότητες αξιοποιήσεως της μοναστικής περιουσίας.

4. Ο Παρακλητικός Κανόνας εις το Άγιον Πνεύμα (τον οποίο συνέθεσε ο άγιος Μάξιμος και ο οποίος αναδεικνύει το υμνογραφικό του τάλαντο) αποτελεί πρωτότυπο υμνογράφημα που αποκαλύπτει τις αγιοπνευματικές ρίζες του αγίου. Ο Κανόνας αυτός διακρίνεται για ορισμένες ιδιομορφίες (όπως ο αριθμός των Τροπαρίων εκάστης ωδής, καθώς και η στάση του σώματος των δεομένων), περιέχει δε πλούσια θεολογική θεματική με άξονες την μετάνοια και την αυτομεμφία.

5. Η αίρεση των Ιουδαιζόντων είχε μεγάλη δραστηριότητα κατά την εποχή του αγίου Μαξίμου, με αποτέλεσμα την πλάνη ακόμα και εκκλησιαστικών ανδρών. Η νοθεία των εκκλησιαστικών βιβλίων από τους Ιουδαίζοντες, καθώς και η αιρετική τους δραστηριότητα σε πολλούς τομείς της εκκλησιαστικής ζωής, ανάγκασαν τον άγιο Μάξιμο να αναπτύξει την αντιαιρετική του δράση εναντίον των Ιουδαιζόντων, κυρίως με άξονα τον τονισμό της Θεότητας του Κυρίου.

6. Ο άγιος Μάξιμος, όμως, ανέπτυξε σπουδαία αντιαιρετική δράση έναντι των Λατίνων και των Προτεσταντών, καθώς και έναντι των αλλοθρήσκων

Μουσουλμάνων. Η ακρίβειά του ως προς την πίστη και την δογματική αλήθεια, εντάσσουν τον άγιο Μάξιμο στη χορεία των μεγάλων (προγενεστέρων του) αντιαιρετικών Πατέρων. Ιδιαίτέρως στην αντιρρητική θεολογία του εναντίον των Λατίνων, ο άγιος Μάξιμος αναδεικνύεται σε λαμπρό θεολόγο, ο οποίος ανακεφαλαιώνει την αντίστοιχη προγενεστέρα του πατερική γραμματεία.

7. Στα έργα του, ο άγιος Μάξιμος προβάλλει την ορθόδοξη διδασκαλία περί Θεοτόκου. Ιδιαίτέρως εξαίρει τη θέση της Θεοτόκου στο σχέδιο της θείας Οικονομίας. Η τιμή προς τη Θεοτόκο πηγάζει από την αγιορειτική ιδιότητα του αγίου.

8. Η εποχή μας και, ιδιαίτερα, ο τόπος μας, υποφέρει από την απουσία σωστών ηγεμόνων. Αλλά και οι υπήκοοι των κρατών δεν γνωρίζουν, συχνά, ποιους ηγεμόνες θέλουν. Θέλουν ηγεμόνες που εντυπωσιάζουν με τα λόγια τους, ηγεμόνες που ανέχονται τις αδικίες τους, ηγεμόνες που είναι πρόθυμοι να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους, άσχετα αν αδικούνται άλλοι συμπολίτες τους ή και ολόκληρη η χώρα τους; Ο άγιος Μάξιμος, αλλά και όλη η παράδοση του Γένους μας, αποδοκιμάζουν παρόμοιους ηγεμόνες. Το πολυτιμότερο γνώρισμα του σωστού ηγεμόνα (κατά τον άγιο Μάξιμο) είναι η ανιδιοτέλεια, η δικαιοσύνη, το ακέραιο ήθος και η ευλάβεια, η αγάπη προς το λαό και η αυτοθυσία. Άνθρωπος που δεν κατευθύνει σωστά τον εαυτό του δεν μπορεί να καταυεύθει σωστά ένα ολόκληρο κράτος.

9. Ο άγιος Μάξιμος θεωρεί την αστρολογία ως «θεομίσητη» και ως «συκοφαντία». Γνωρίζει καλά (και προβάλλει στα έργα του) ότι δεν υπάρχει βιβλική θεολογία περί Αστρονομίας και περί Αστρολογίας. Η θέση του ότι «όποιος πιστεύει στο Θεό δεν προσδιορίζεται από τα άστρα» αποτελεί τον βασικό άξονα της σκέψεώς του, διακηρύσσει δε ότι η Αστρολογία πλήττει την ανθρώπινη ελευθερία και το αυτεξούσιο του ανθρώπου.

10. Οι παλαιογραφικές παρατηρήσεις επί των αυτογράφων του αγίου Μαξίμου αποκαλύπτουν τους κόπους και τις φροντίδες του για το συγγραφικό του έργο, το οποίο εστόχευε στον πνευματικό καταρτισμό του ρωσικού λαού.

11. Μέσα από τις εορτολογικές Ομιλίες του, ο άγιος Μάξιμος αναδεικνύει την ενότητα ιστορίας και βιβλικής θεολογίας. Ερμηνεύει χριστολογικά ορισμένες παλαιοδιαθηκικές μαρτυρίες και δομεί (επί της ιστορίας και της βιβλικής θεολογίας) την κριτική του εναντίον των Εβραίων. Η αναίρεση των λατινικών κακοδοξιών περί καθαρτηρίου πυρός, εκπορεύσεως του Αγίου Πνεύματος και εκ του Υιού, καθώς και περί της χρήσεως των αζύμων στη θεία Ευχαριστία αναδεικνύουν την μορφή του ως ενός εκ των σημαντικότερων αντιρρητικών Πατερων κατά των Λατίνων.

12. Η μετάφραση των έργων του αγίου Μαξίμου- ακόμα και στη σύγχρονη ρωσική γλώσσα- αποτελεί έργο δυσκολότατο, το οποίο υποδηλώνει την εν γένει δυσκολία μεταφράσεως των έργων του και αναδεικνύει τη σημασία τους.

<http://bit.ly/2LAvri0>